

2012

Memòria

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

ÍNDEX

I. Actuacions realitzades	... 4
I.1. Investigació	... 4
I.1.1. Inventari de fauna i flora del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla	... 4
I.1.2. Estudi dels materials arqueològics procedents de l'excavació arqueològica de l'aljub de la vila de Castalla	... 5
I.1.3. Recopilació de documentació escrita i gràfica sobre els béns culturals i naturals que integren el Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla	... 9
I.2. Conservació	... 10
I.2.1. Programa de conservació de l'Arxiu Municipal de Castalla	... 10
I.2.2. Programa de conservació del Castell de Castalla 2012	... 12
I.2.3. Recuperació social de la creu de la Pedrera (Castalla, Alacant)	... 15
I.2.4. Recuperació social de la creu de Penadesa	... 18
I.2.5. Renovació del conveni de donació modal per a posar en marxa el futur museu d'història de Castalla	... 21
I.2.6. Realització d'un motle del penjant del Castell de Castalla conservat al Museu Arqueològic Provincial d'Alacant (MARQ)	... 23
I.3. Restauració	... 23
I.4. Didàctica	... 24
I.4.1. Programa de difusió patrimonial <i>El Castell de Castalla als centres educatius. Els centres educatius al Castell de Castalla</i>	... 24
I.4.2. Taller <i>Sigues historiador per un dia. Vine i</i>	

<i>descobreix la història!</i>	... 26
I.4.3. Tallers de manualitats centrats en el patrimoni Cultural	... 29
I.5. Difusió	... 31
I.5.1. Publicació de notícies en premsa i televisió	... 31
I.5.2. Xarxes socials	... 31
I.5.2.1. Bloc <i>Castalla: Cultura, Història i Patrimoni</i>	... 31
I.5.2.2. Twitter: @CastallaCHP	... 34
I.5.2.3. Facebook: https://es-es.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla	... 35
I.5.3. Publicació de treballs	... 36
I.5.4. Participació en jornades, seminaris i congressos	... 38
I.5.5. Celebració del seminari <i>Una frontera medieval: Castalla i el sud del regne de València (segles XIII-XV). Commemoració del 700 i 725 aniversari de la concessió de mercat i carta de poblament a Castalla</i>	... 39
I.5.6. Sorteig de publicacions	... 40
I.5.7. Organització i/o realització de conferències	... 42
I.5.7.1. <i>El Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla. Un espai sense vida?</i>	... 42
I.5.7.2. Conferències sobre la guerra de la independència a les terres de la Foia de Castalla	... 44
I.5.8. Homenatge a Emilio Valdés Perlasia	... 46
I.5.9. Normalització de textos webs	... 47
I.5.10. Inclusió del Castell de Castalla al portal de turisme arqueològic Arqueotur	... 48
I.5.11. Publicació del <i>Projecte de recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla</i> al Portal Iberoamericano de Gestión Cultural	... 49
I.5.12. Visita guiada al Grup de Danses i Cançons	... 50
I.5.13. Inclusió en la <i>Ruta de Castillos del Vinalopó</i>	... 52
I.5.14. Presentació de la guia de visita del Castell de Castalla	... 53
I.6. Formació	... 54
I.7. Atenció a empreses i professionals	... 55

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

I.8. Tasques administratives	... 56
II. Consideracions finals	... 56
II.1. Aspectes generals	... 56
II.2. Investigació	... 58
II.3. Conservació	... 58
II.4. Didàctica	... 60
II.5. Difusió	... 60
II.6. Formació	... 62

La present memòria recull, sintèticament, l'activitat desenvolupada pel Servei Municipal de Patrimoni Cultural de Castalla (SMPC) durant l'any 2012.

Per a una major comoditat, les dades disponibles s'han classificat en dos grans grups:

- **Actuacions realitzades**, on s'inclouen totes les intervencions realitzades en els camps d'investigació, conservació, restauració, didàctica, difusió i formació; així com les tasques administratives i l'atenció a empreses, investigadors i professionals.
- **Consideracions finals**, on es reflexiona sobre el treball realitzat i el camí a seguir en 2013.

I. Actuacions realitzades

I.1. Investigació

I.1.1. [Inventari de fauna i flora del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla](#)¹ (l'àm. 1)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Número d'expedient de la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Primera fase executada.
- **Data d'execució:** 2011-2012.
- **Descripció:** Actuació centrada en la realització de l'inventari de fauna i flora actual que hi ha al Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla. Aquesta intervenció també forma part del [Projecte de recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla](#)².

¹ Més informació a: <http://bit.ly/LeHBrh>.

² Més informació a: <http://bit.ly/UkcrVA>.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

Làmina 1. Realització de l'inventari de flora.

I.1.2. Estudi dels materials arqueològics procedents de l'excavació arqueològica de l'aljub de la vila de Castalla

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** 04-2010-2.6.5.
- **Número d'expedient de la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport:** 2010/0087-A.
- **Estat:** Finalitzat.
- **Data d'execució:** 2011-2012.

- **Descripció:** El [Projecte d'intervenció arqueològica en l'aljub de la vila de Castalla](#)³, executat entre el 18 d'octubre i el 17 de novembre de 2011, també contemplava l'estudi dels materials apareguts durant l'excavació de l'esmentada infraestructura hidràulica. S'han inventariat més de 800 fragments i peces de distints materials d'època ibera i romana, medieval islàmica, baix medieval, moderna ni contemporània. De tots ells s'han catalogat i estudiat els més interessants. El conjunt més destacat pertany a l'edat mitjana, tant a l'època medieval islàmica (segle XI-1244) com la baix medieval (1244-segle XV). En els dos casos s'han recuperat ceràmiques per a servir, cuinar i guardar aliments (fig. 1 i làm. 2). A més, també s'han documentat dos projectils de pedra del segle XV (làm. 3). D'altres períodes destaquen una figura antropomorfa de terracota (ca. 1600) (làm. 4) i una campaneta de bronze (segle XIX?) (làm. 5). Aquesta última formaria part, possiblement, d'un rogle de campanes *“un conjunto ubicado en la proximidad de la sacristía, y utilizado sobre todo en las misas mayores, tanto cotidianas como festivas. Prácticamente en desuso, son características de la Península Ibérica, y de manera general deben rodarse en un sentido concreto, según el modelo, para sonar de manera correcta”* (<http://campaners.com/php/rotgles.php>). És possible que estiguera relacionada amb la propera Ermita de la Sang. Aquesta intervenció també forma part del [Projecte de recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla](#)⁴.

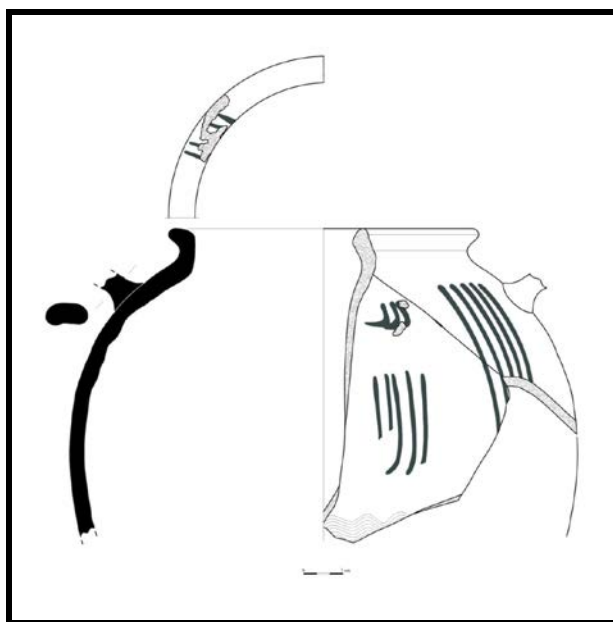

Figura 1. Tenalla islàmica (1150).

³ Més informació a: <http://bit.ly/X9FoAk>.

⁴ Més informació a: <http://bit.ly/UkcrVA>.

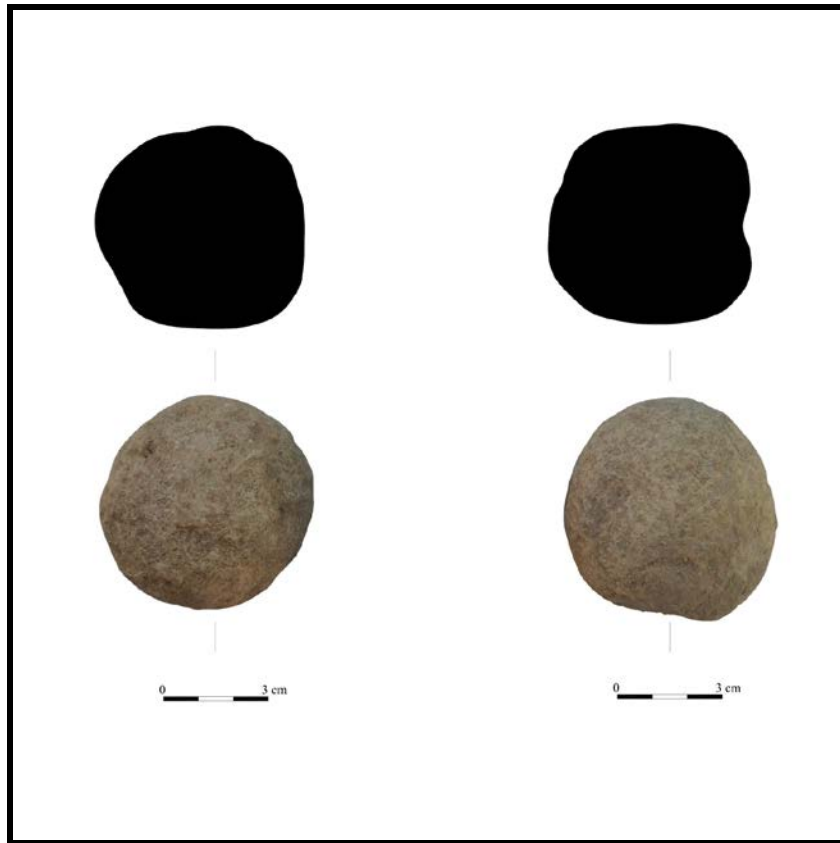

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

Làmina 2. Escudella ceràmica baix medieval (1450).

Làmina 3. Projectils baix medievals (segle XV).

Làmina 4. Figura antropomorfa (edat moderna, ca. 1600).

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla

Làmina 5. Campaneta de bronze (edat contemporània, segle XIX).

I.1.3. Recopilació de documentació escrita i gràfica sobre els béns culturals i naturals que integren el Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Número d'expedient de la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** En execució.
- **Data d'execució:** 2009-Actualitat.
- **Descripció:** Dins del [Projecte de recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla](#)⁵, una de les parts fonamentals és la compilació de tota la documentació possible, per al seu anàlisi i estudi, sobre els béns que conformen l'esmentat conjunt. Aquesta informació pot referir-se a treballs publicats, fotografies

⁵ Més informació a: <http://bit.ly/UkcrVA>.

inèdites o publicades, i/o documents depositats a l'Arxiu Municipal de Castalla, l'Arxiu Municipal de Xixona, l'Arxiu del Regne de València, l'Arxiu Històric Nacional, o l'Arxiu de la Corona d'Aragó, entre altres.

I.2. Conservació

I.2.1. *Programa de conservació de l'Arxiu Municipal de Castalla* (làm. 6)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Número d'expedient de la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** En execució.
- **Data d'execució:** 2011-Actualitat.
- **Descripció:** Per a garantir el bon estat de conservació de la secció històrica de l'Arxiu Municipal de Castalla, a més de la col·locació d'extintors i la instal·lació d'un [termohigròmetre o controlador de temperatura i humitat](#) (2011); s'ha posat en funcionament un deshumidificador que permetrà controlar i mantenir en uns paràmetres adequats el nivell d'humitat de la sala on es troba el fons documental (2012). D'aquesta manera es frenarà el deteriorament dels documents a causa de la humitat. Junt amb aquesta actuació s'ha continuat amb els mesuraments, que han proporcionat els següents resultats (figs. 1-9):

Làmina 6. Deshumidificador instal·lat a la secció històrica de l'Arxiu Municipal de Castalla.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

Temperatura mitjana					
Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny
9,18	6,31	10,52	12,40	16,37	20,91

Temperatura mitjana					
Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre
24,12	25,66	21,85	19,49	15,03	10,49

Total	
16,02	

Figures 1-3.

Temperatura màxima registrada	
2011	2012
24,10	26,30

Figura 4.

Temperatura mínima registrada	
2011	2012
11,20	4,50

Figura 5.

Humitat mitjana					
Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny
64,63	56,66	60,18	58,55	60,88	58,62

Humitat mitjana					
Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre
57,53	55,71	48,90	58,78	53,25	57

Total
57,56

Figures 6-8.

Humitat màxima registrada	
2011	2012
78,70	67,20

Figura 9.

Humitat mínima registrada	
2011	2012
37,40	44,50

Figura 10.

1.2.2. Programa de conservació del Castell de Castalla 2012 (làms. 7-11)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Número d'expedient de la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executat.
- **Data d'execució:** 2012
- **Descripció:** Per a garantir el bon estat de conservació del Castell de Castalla, s'han reparat els morters de protecció, deteriorats, de les estructures situades al Pati d'Armes de la fortificació (làms. 7-9). També s'han tornat a col·locar les graves de colors afectades per actes vandàlics (làms. 10 i 11). Aquestes actuacions formen part del [Projecte de recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla](#)⁶.

⁶ Més informació a: <http://bit.ly/UkcrVA>.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

Làmines 7-9. Estructura del Pati d'Armes reparada.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

Làmines 10 i 11. Graves de colors que s'han tornat a col·locar.

1.2.3. [Recuperació social de la creu de la Pedrera \(Castalla, Alacant\)](#)⁷

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Número d'expedient de la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** En execució.
- **Data d'execució:** 2011-Actualitat.
- **Descripció:** La creu de la Pedrera és va construir en 1730 per a honrar la memòria del notari Josep Serrano Rico, assassinat entre la Serratella i el turó del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla. L'any 2011 es va redactar un projecte per a aprofundir en el coneixement de la creu, millorar el seu estat de conservació amb la paralització del deteriorament que l'afecta, recobrar els elements que ha perdut i difondre els seus valors culturals, històrics i patrimonials entre la població local i els

⁷ Més informació a: <http://bit.ly/XLim30>.

visitants. En aquest any s'ha procedit a la seua neteja, eliminant els diversos elements biològics –com els [líquens](#), els [fongs](#) i la [molsa](#)–, que cobrien bona part de la superfície de la creu i la deterioraven progressivament (láms. 12-15).

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

Làmines 12-15. Procés de neteja de la Creu de la Pedrera.

I.2.4. Recuperació social de la creu de Penadesa⁸

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Número d'expedient de la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada.
- **Data d'execució:** 2012.
- **Descripció:** L'actuació realitzada va consistir en la eliminació dels diversos elements biològics –[líquens](#), [fongs](#) i [molsa](#)–, que cobrien bona part de la superfície de la creu i la deterioraven progressivament (láms. 13 i 14). A més, també es va eliminar el morter de cement danyí i es va col·locar un i nou morter no agressiu per a la pedra de la creu.

⁸ Més informació a: <http://bit.ly/KHKa2U>.

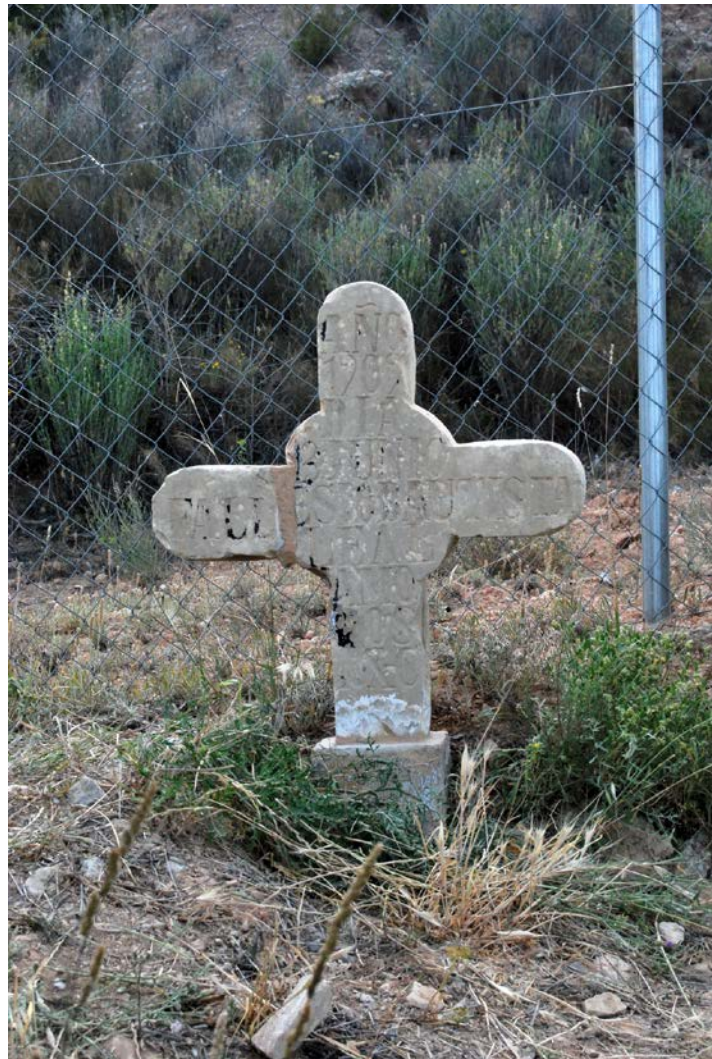

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

Làmines 13-14. Procés de neteja de la Creu de Penadesa.

Làmines 15 i 16. Eliminació de mortres inadequats i resultat final.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla

I.2.5. Renovació del conveni de donació modal per a posar en marxa el futur museu d'història de Castalla⁹

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** 01-2010-2.6.3.7.
- **Número d'expedient de la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** En execució
- **Data d'execució:** 2012-2014
- **Descripció:** L'any 2010 es va signar un conveni de donació modal entre l'Ajuntament de Castalla i els veïns Frederic J. Cerdà i Josep Durà. Mitjançant aquest –amb una durada de dos anys–, el SMPC realitzaria l'inventari i catalogació de tots els objectes que integren la col·lecció museogràfica de Federo i Pep. A canvi, **l'Ajuntament de Castalla podrà adquirir la plena propietat dels mateixos de manera gratuïta.** La única condició era (i és) disposar d'un lloc adequat per a conservar-los i exposar-los. Passats els dos anys inicials, es va renovar l'esmentat conveni (làms. 17 i 18). La col·lecció consta d'una sèrie d'objectes arqueològics i etnològics. Els primers (ceràmiques, sílex, molins de mà, dents de falç, etc.), procedeixen de diversos jaciments arqueològics de la Foia de Castalla com el Castell de Castalla, la Foia de la Perera, la Torreta de Cabanyes, el Fontanal (Onil) o les Hortes (Ibi). Quant als objectes etnològics, molts dels quals van ser exposats a l'exposició [Els masos de Castalla: un espai de vida i treball](#)¹⁰ (celebrada a l'any 2010), hi ha útils agrícoles (cabassos, aixades, falços, etc.), cànters, peces de roba tradicional, tonells, restes constructives, un carro agrícola, etc.

⁹ Més informació a: <http://bit.ly/T4Pqo8>.

¹⁰ Més informació a: <http://bit.ly/14tmqLj>.

Làmines 17 i 18. Trasllet de materials i signatura del conveni.

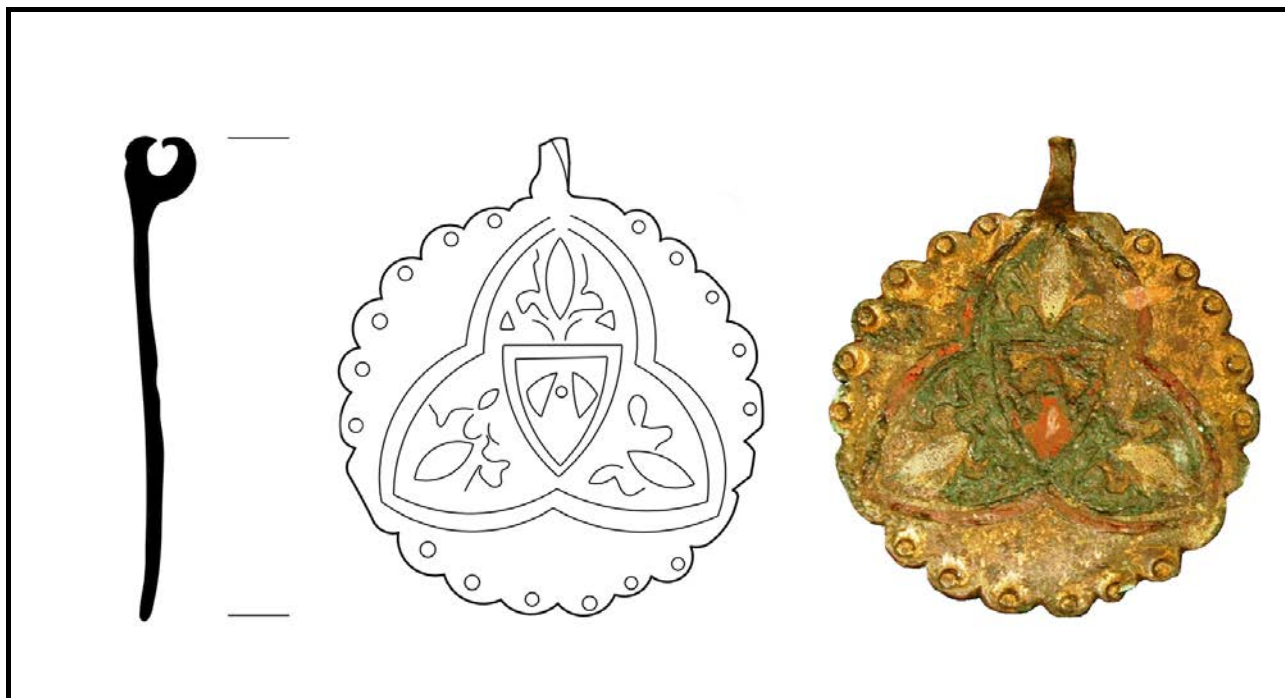

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

I.2.6. Realització d'un motle del penjant del Castell de Castalla conservat al Museu Arqueològic Provincial d'Alacant (MARQ) (làm. 19)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** 2066/2012
- **Número d'expedient de la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** En execució
- **Data d'execució:** 2012-Actualitat
- **Descripció:** L'interès, per part de l'Ajuntament de Castalla, per a tenir un objecte representatiu de la història del municipi que poguera ser utilitzat amb fins commemoratius; va motivar la realització d'un motle del penjant medieval aparegut al Castell de Castalla. A més, aquest motle també permetrà que, en cas necessari, es pugui realitzar una rèplica exacta del penjant.

Làmina 19. Penjant medieval localitzat al Castell de Castalla (segles XIV i XV).

I.3. Restauració

No s'ha realitzat cap actuació en aquest camp.

I.4. Didàctica

I.4.1. Programa de difusió patrimonial *El Castell de Castalla als centres educatius. Els centres educatius al Castell de Castalla*¹¹ (làm. 20)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executat.
- **Data d'execució:** 2011-2012 (curs escolar).
- **Descripció:** En octubre de l'any 2009 es va iniciar un programa experimental de col·laboració entre la Regidoria de Patrimoni Cultural de l'Ajuntament de Castalla i diversos centres educatius locals –Colegio María Asunta, Colegio Público Rico Sapena e IES Enric Valor. El programa buscava apropar, de manera senzilla i amena, el patrimoni cultural local als escolars i estudiants. Per això es va dissenyar una activitat que combinava les xarrades, impartides en els centres educatius, amb les visites de camp. El bé patrimonial elegit va ser el Castell de Castalla, perquè encaixava perfectament en els pla d'estudi educatiu, podia ser explicat i visitat sense problemes i contribuïa a la recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla. Els resultats de l'exercici 2011-2012 són els següents:
 - Gran acceptació per part del professorat i l'alumnat. Aquest fet és fonamental per al propi desenvolupament de l'activitat, però també per a assegurar les bases de futures col·laboracions entre l'Ajuntament i la comunitat educativa local.
 - La participació ha sigut novament elevada, 263 persones. En aquesta edició s'ha sumat el Centre Municipal de Formació de Persones Adultes de Castalla (figs. 11 i 12).
 - S'han diversificat els continguts, perquè a més de la xarrada i visita al castell, enguany també s'ha realitzat una xarrada sobre com crear un museu, s'ha visitat la casa de la família Rico (futura seu del museu d'història de la Foia de Castalla) i es va realitzar una simulació d'excavació arqueològica (làm. 21).
 - Els participants van conèixer millor, i d'una manera distinta, dos béns del seu patrimoni cultural: el castell i la casa de la família Rico.

¹¹ Més informació a: <http://bit.ly/TW7kNx>.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

Làmina 20. Alumnes de 2º d'ESO del IES Enric Valor.

Làmina 21. Simulació d'excavació arqueològica.

Centre educatiu	Curs	Nombre de participants	Contingut
CEIP Rico Sapena	4t primària	66	Castell de Castalla
Centre Municipal de Formació de Persones Adultes de Castalla	-	18	Castell de Castalla
Colegio María Asunta	5é primària	21	Castell de Castalla
	1 ^{er} -4 ^t ESO	20	Simulació d'excavació arqueològica
	2 ^o ESO	25	Castell de Castalla
	4 ^t ESO	25	Casa de la família Rico
IES Enric Valor	2 ^o ESO	88	Castell de Castalla
Total		263	

Figura 11.

Participants	Total
2009-2010	367
2010-2011	250
2011-2012	263
Total	880

Figura 12.

1.4.2. Taller *Sigues historiador per un dia. Vine i descobreix la història!*¹² (làms. 23-27)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada.
- **Data d'execució:** 16 de juny de 2012.
- **Descripció:** Esta nova edició del taller, que ara ha canviat el nom pel de Sigues historiador per un dia. Vine i descobreix la història!, va tenir com objectiu apropar el Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla, en particular, i el patrimoni cultural, en general, als més joves de Castalla (xiquetes i xiquets entre 4 i 9 anys). Tots els participants es van poder apropar de manera lúdica al món del patrimoni cultural a un entorn privilegiat: el turó de castell. A més, han tingut una consideració molt positiva, una excel·lent opinió i valoració (9,40 sobre 10). Per això, totes les persones enquestades repetirien en pròximes edicions i recomanarien l'activitat als seus familiars, amics i coneguts.

¹² Més informació a: <http://bit.ly/Nhf0Af>.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

Làmines 23-27. Tallers didàctics celebrats a l'esplanada de l'Ermita de la Sang.

I.4.3. Tallers de manualitats centrats en el patrimoni cultural¹³ (láms. 28-31)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada.
- **Data d'execució:** 10 d'abril de 2012.
- **Descripció:** Aprofitant l'experiència de les dos animadores socioculturals¹⁴, que van realitzar les pràctiques formatives al SMPC, es van dissenyar tres tallers de manualitats per menuts i joves relacionats amb el nostre patrimoni cultural:
 - **Crea el teu castell**, per a xiquetes i xiquets d'entre quatre i set anys.
 - **Tela de pelfa**, per a xiquets i xiquetes d'entre vuit i dotze anys.
 - **Cub màgic del patrimoni**, per joves d'entre tretze i quinze anys.

De tots ells sols es va realitzar el primer, on un grup de xiquetes i xiquets van passar un divertit matí mentre dibuixaven, retallaven i pegaven el seu propi castell.

¹³ Més informació a: <http://bit.ly/GA2jTj>.

¹⁴ Vore apartat III.6 dedicat a la Formació.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

Làmines 28-31. Tallers de Setmana Santa Crea el teu castell.

I.5. Difusió

I.5.1 Publicació de notícies en premsa i televisió

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada i en execució.
- **Data d'execució:** Vàries.
- **Descripció:** Les distintes actuacions realitzades s'han donat a conèixer als mitjans tradicionals de comunicació –*Diario Información, Escaparate, Crónica de Castalla i Castalla és millor per tú*, d'àmbit provincial, comarcal i local–; digitals –*Diario Información, Diari de Castalla i Escaparatedigital*; i de televisió –[Canal 9](#)¹⁵.

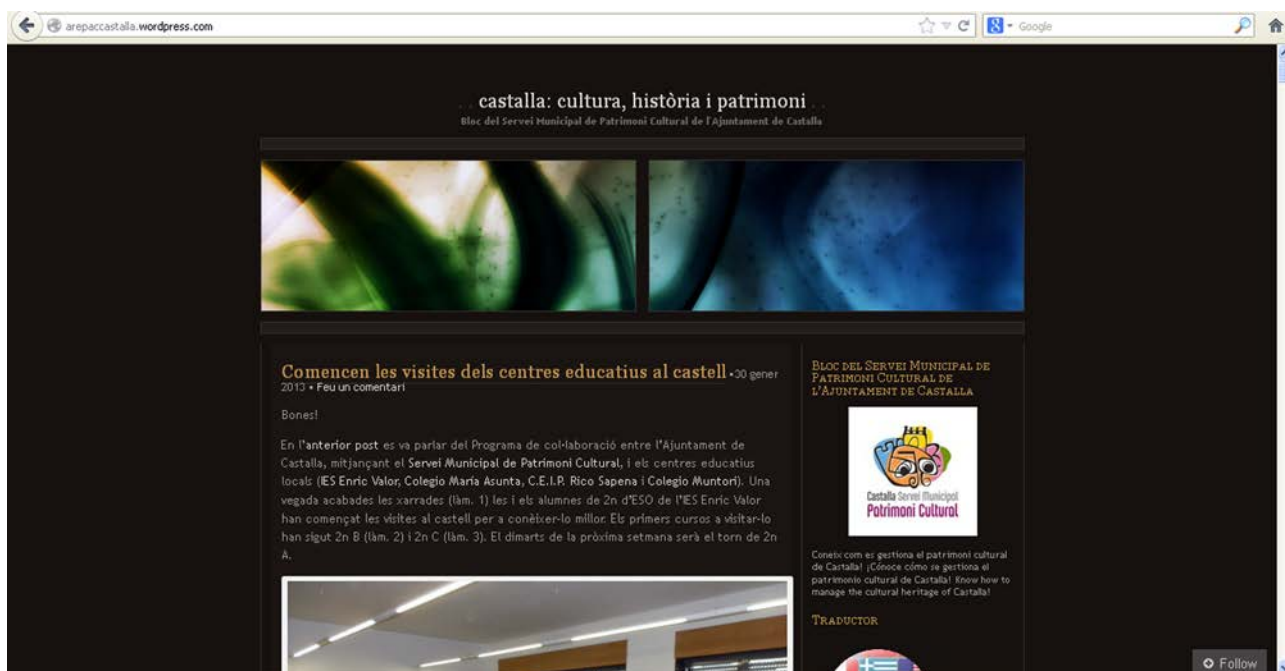
I.5.2. Xarxes socials

I.5.2.1. Bloc [Castalla: Cultura, Història i Patrimoni](#) (figs. 13-18) (làm. 32)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.

¹⁵ Més informació a: <http://bit.ly/JdEOLn>.

- **Estat:** En execució.
- **Data d'execució:** 2009-Actualitat.
- **Descripció:** En l'any 2009 el SMPC va posar en marxa el bloc *Castalla: Cultura, Història i Patrimoni* (<http://arepaccastalla.wordpress.com>), amb l'objectiu de donar a conèixer la gestió del nostre patrimoni cultural. Per a l'any 2012 les estadístiques són les següents:

Làmina 32. Vista del bloc *Castalla, Cultura, Història i Patrimoni*.

Número d'entrades	Total
2009 (març/desembre)	11
2010	20
2011	38
2012	49
Total	118

Figura 13.

Número de visitants	Total
2009 (març/desembre)	401
2010	2.184
2011	6.735
2012	7.692
Total	17.012

Figura 14.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
 Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

Visitants mensuals			
Any 2009		Any 2010	
Gener	-	Gener	62
Febrer	-	Febrer	124
Març	4	Març	102
Abril	1	Abril	243
Maig	0	Maig	164
Juny	0	Juny	181
Juliol	25	Juliol	124
Agost	17	Agost	327
Setembre	5	Setembre	182
Octubre	153	Octubre	152
Novembre	98	Novembre	237
Desembre	98	Desembre	286
Total	401	Total	1.954
Any 2011		Any 2012	
Gener	597	Gener	813
Febrer	340	Febrer	788
Març	299	Març	651
Abril	340	Abril	504
Maig	1.093	Maig	828
Juny	471	Juny	572
Juliol	303	Juliol	350
Agost	501	Agost	587
Setembre	651	Setembre	604
Octubre	692	Octubre	543
Novembre	783	Novembre	816
Desembre	663	Desembre	633
Total	6.735	Total	7.692

Figura 15.

Mitjana de visitants mensuals			
Any 2009 (març/desembre)	40,10	Any 2010	182
Any 2011	561,25	Any 2012	640,75
Total	356,02		

Figura 16.

Visitants diaris			
Any 2009		Any 2010	
Gener	-	Gener	2
Febrer	-	Febrer	4
Març	0	Març	3
Abril	0	Abril	8
Maig	0	Maig	5
Juny	0	Juny	6
Juliol	1	Juliol	4
Agost	1	Agost	11
Setembre	0	Setembre	6
Octubre	5	Octubre	5
Novembre	3	Novembre	8
Desembre	3	Desembre	3
Total	1	Total	6

Any 2011		Any 2012	
Gener	19,26	Gener	26,23
Febrer	12,14	Febrer	27,17
Març	9,26	Març	21
Abril	14,63	Abril	16,80
Maig	35,23	Maig	27,60
Juny	15,37	Juny	19,07
Juliol	9,77	Juliol	11,29
Agost	15,84	Agost	18,90
Setembre	21,70	Setembre	20,13
Octubre	22,39	Octubre	17,51
Novembre	24,43	Novembre	27,20
Desembre	21,42	Desembre	20,42
Total	18,45	Total	21,11

Figura 17.

Mitjana de visitants diaris			
Any 2009 (març/desembre)	1	Any 2010	6
Any 2011	18	Any 2012	21,11
Total	11,52		

Figura 18.

I.5.2.2. Twitter: [@CastallaCHP](#) (lòm. 33)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** En execució.
- **Data d'execució:** 2011-Actualitat.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla

- **Descripció:** En la societat actual les xarxes socials desenvolupen un important paper i el seu ús permet arribar a un ampli espectre de públic de manera senzilla i sense costos elevats. Per açò, l'any 2011 es va crear el perfil del SMPC a Twitter. Aquest recull, de forma breu i automàtica, referències –en castellà, valencià i anglès– a totes les notícies publicades al bloc. Si alguna persona està interessada en la mateixa, sols ha de punxar i accedirà al contingut complet. En aquests moments, el SMPC té en aquesta xarxa social 172 seguidors i seguidors (98 més que l'any 2011).

Làmina 33. Vista del perfil de Twitter del SMPC.

I.5.2.3. Facebook: <https://es-es.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla> (làm. 34)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** En execució.
- **Data d'execució:** 2012-Actualitat.
- **Descripció:** En la societat actual les xarxes socials desenvolupen un important paper i el seu ús permet arribar a un ampli espectre de públic de manera senzilla i sense costos elevats. Per açò, l'any 2012 es va crear el perfil del SMPC a

Facebook. Aquest recull fotografies, vídeos i referències –en castellà, valencià i anglès– a totes les notícies publicades al bloc. Si alguna persona està interessada en la mateixa, sols ha de punxar i accedirà al contingut complet. En aquests moments, el SMPC té en aquesta xarxa social 185 seguidors i seguidors.

Làmina 34. Vista del perfil de Facebook del SMPC.

I.5.3. Publicació de treballs

Des del SMPC s'ha publicat el següents treballs:

- Mira Rico, J. A. (2012 a): La gestió del nostre patrimoni cultural: memòria de l'any 2011. *Revista de festes de moros i cristians*, 2012: 290-296. Castalla.
- Mira Rico, J. A. (2012 b): *El Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla. Una porta oberta cap al seu passat. Guia de visita del Castell de Castalla*. Castalla. La guia de visita (lòm. 35) pot descarregar-se gratuïtament en [valencià](#), [castellà](#) i [anglès](#)¹⁶.
- Mira Rico, J. A. (2012 c): [Actuación arqueológica dentro del proyecto de restauración de la fachada y la torre del campanario de la Iglesia parroquial de Nuestra Señora de la Asunción \(Castalla, Alicante\)](#)¹⁷. *Actuaciones arqueológicas en la provincia de Alicante 2010 y 2011*. Alicante.

¹⁶ Més informació a: <http://bit.ly/VQYTPd>.

¹⁷ Més informació a: <http://bit.ly/YTYlTr>.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla

- Mira Rico, J. A. (2012 d): [Proyecto de seguimiento arqueológico dentro de las actuaciones para la estabilización de bloques en las laderas del peñal del Castell de Castalla \(Castalla, Alicante\)](#)¹⁸. *Actuaciones arqueológicas en la provincia de Alicante 2010 y 2011*. Alicante.
- Mira Rico, J. A. y Ortega Pérez, J. R. (2012 a): [Proyecto de seguimiento arqueológico dentro de las actuaciones para la repavimentación, renovación de la red de alcantarillado e instalación de gas ciudad de la plaça de la Font Vella, plaça Major, carrer Major, carrer Camí de Cabanyes, plaça de l'Església y carrer Portal d'Onil \(Castalla, Alicante\)](#)¹⁹. *Actuaciones arqueológicas en la provincia de Alicante 2010 y 2011*. Alicante.
- Mira Rico, J. A. y Ortega Pérez, J. R. (2012 b): [Proyecto de seguimiento arqueológico dentro de las actuaciones para la repavimentación, supresión de barreras arquitectónicas, adecuación paisajística y renovación de la red de alcantarillado del passeig de la Trinitat, Calle Ancha, plaça del Carreter y plaça de Nuestra Señora de la Soledat \(Castalla, Alicante\)](#)²⁰. *Actuaciones arqueológicas en la provincia de Alicante 2010 y 2011*. Alicante.
- Mira Rico, J. A., Ortega Pérez, J. R., Carrión Marco, Y. y Morales Pérez, J. V. (2012): [Proyecto de análisis y estudio arqueológico de los restos de madera, carbones y fauna del Castell de Castalla \(Castalla, Alicante\)](#)²¹. *Actuaciones arqueológicas en la provincia de Alicante 2010 y 2011*. Alicante.
- Mira Rico, J. A., Ortega Pérez, J. R., Jaúregui Eslava, P. J. y Soler Llorens, J. L. (2012): [Proyecto de prospección geofísica de la vila de Castalla \(Castalla, Alicante\). 1ª fase](#). *Actuaciones arqueológicas en la provincia de Alicante 2010 y 2011*. Alicante.

¹⁸ Més informació a: <http://bit.ly/YDmXac>.

¹⁹ Més informació a: <http://bit.ly/Xo6SCE>.

²⁰ Més informació a: <http://bit.ly/X3Q1bT>.

²¹ Més informació a: <http://bit.ly/11VxzS0>.

Làmina 35. Portada de la guia de visita en valencià.

I.5.4. Participació en jornades, seminaris i congressos

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada
- **Data d'execució:** 14 de desembre de 2012.
- **Descripció:** El divendres 14 de desembre el personal del SMPC va donar a conèixer el treball que realitza al Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla, dins de les Jornades d'Arqueologia de la Comunitat Valenciana –organitzades per les seccions d'arqueologia dels Il·lustres Col·legis Oficials de Llicenciats i Doctors en Lletres i Ciències de València i Castelló i d'Alacant; i celebrades al Museu d'Història de València. En un ambient distès, i molt agradable, i davant de professionals de les províncies de Castelló i València es van presentar les principals característiques del conjunt patrimonial amb la comunicació *El Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla (Castalla, Alacant): un projecte interdisciplinar d'iniciativa local*.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla

Làmina 36. Presentació a les Jornades d'Arqueologia de la Comunitat Valenciana.

I.5.5. Celebració del seminari [Una frontera medieval: Castalla i el sud del regne de València \(segles XIII-XV\). Commemoració del 700 i 725 aniversari de la concessió de mercat i carta de poblament a Castalla](#)²² (làm. 37)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada.
- **Data d'execució:** 24, 25 i 26 de novembre de 2011 i 27 de gener de 2012.

²² Més informació a: <http://bit.ly/phMTC2>.

- **Descripció:** Projecte realitzat en col·laboració amb [l'Àrea d'Història Medieval de la Universitat d'Alacant](#)²³, que ha suposat un impuls decisiu per a conèixer la història i el patrimoni cultural de la Castalla medieval (segles XIII i XV); i la recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla.

Làmina 37. Conferència d'Enric Guinot.

I.5.6. Sorteig de publicacions (làm. 38)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada.
- **Data d'execució:** 24 de febrer de 2012.

²³ Més informació a: <http://bit.ly/12vEKou>.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

- **Descripció:** Per a celebrar que el bloc del SMPC havia superat la barrera dels 10.000 visitants, es va realitzar un sorteig de publicacions culturals entre les seues subscriptores i subscriptors. Es van sortejar 5 guies de visita del Castell de Castalla; 4 lots formats per les guies de visita del Castell de Castalla i les *Actes del I Congrés d'Estudis de la Foia de Castalla*²⁴; i un lot format la *Guia de visita del Castell de Castalla*, les *Actes del I Congrés d'Estudis de la Foia de Castalla* i el llibre *El Castell de Castalla. Arqueologia, arquitectura e historia de una fortificación de frontera*²⁵. En definitiva, un bon conjunt de publicacions sobre la història i el patrimoni de Castalla.

Làmina 38. Un dels afortunats amb els seus premis.

²⁴ Més informació a: <http://bit.ly/qxCsoc>.

²⁵ Més informació a: <http://bit.ly/XqaYdf>.

I.5.7. Organització i/o realització de conferències

I.5.7.1. *El Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla. Un espai sense vida?* (làms. 39 i 40)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada
- **Data d'execució:** 31 de maig de 2012.
- **Descripció:** En aquesta conferència [Daniel Liñana](#)²⁶, biòleg i membre de l'equip que treballa en el [Projecte de recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla](#)²⁷; va presentar els resultats de la primera fase d'inventari i classificació de la fauna i flora localitzada al conjunt patrimonial. En aquest sentit, convé recordar que el Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla, a més de ser una destacada fita des del punt de vista cultural, també té un destacat valor mediambiental que encara ens és desconegut. Per això, aquest és un treball necessari i fonamental. Sobretot si és té en compte que, un espai d'aquestes característiques s'ha de gestionar **integralment** i amb **perspectiva global**, tenint en compte tots els aspectes que el conformen i no sols aquells que per unes o altres qüestions interessin o agraden més.

Làmina 39. Vista del públic assistent a la conferència.

²⁶ Més informació a: <http://bit.ly/VYE7P8>.

²⁷ Més informació a: <http://bit.ly/UkcrVA>.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepacastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

Làmina 40. Orquídia *Aceras antropophorum* o flor de l'home penjat (Autor: Daniel Liñana).

I.5.7.2. Conferències sobre la guerra de la independència a les terres de la Foia de Castalla (láms. 41 i 42)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada.
- **Data d'execució:** 14 i 28 de setembre de 2012.
- **Descripció:** Per a commemorar el 200é aniversari de la guerra de la independència a les nostres terres es van organitzar dos conferències. La primera d'elles, *Les batalles de Castalla i els seus escenaris: història i patrimoni cultural*, va ser impartida per [Rafael Zurita Aldeguer](#)²⁸, professor d'història contemporània a la Universitat d'Alacant i col·laborador en el [Projecte de recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla](#)²⁹; i Juan Antonio Mira Rico, tècnic del Servei Municipal de Patrimoni Cultural de Castalla, codirector del [Projecte de recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla](#)³⁰, i especialista en la gestió del patrimoni cultural. Ambdós van explicar, entre altres aspectes, per què es van produir les dos batalles a la nostra comarca, què van suposar per als nostres avantpassats o quines possibilitats de gestió presenten els escenaris de les batalles. La segona, *Supervivencia en época de conflicto. La guerra de la Independencia en las tierras del sur valenciano*, va ser impartida per Antonio J. Piqueres Díez, llicenciat en història per la Universitat d'Alacant i col·laborador al l'àrea d'història contemporània de la mateixa. Aquest va parlar de l'evolució de la guerra en les terres valencianes, els patiments del veïnat i l'estudi de la imatge pública de Josep I, dins del context general del conflicte.

²⁸ Més informació a: <http://bit.ly/X8frVD>.

²⁹ Més informació a: <http://bit.ly/UkcrVA>.

³⁰ Ídem.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

Làmina 41. Conferència de Rafael Zurita i Juan Antonio Mira.

Làmina 42. Conferència de Antonio J. Piqueres.

I.5.8. Homenatge a Emilio Valdés Perlasia (fig. 19)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada.
- **Data d'execució:** 16 de novembre-23 de desembre de 2012.
- **Descripció:** L'any 2012 es va commemorar el centenari del naixement del compositor Emilio Valdés Perlasia (1912-1998), una figura important dins de la música valenciana del segle XX. Fou deixeble del mestre Manuel Palau i integrant del conegut "Grup dels Joves", i junt als compositors Vicente Asencio, Vicent Garcés, Ricardo Olmos i Luis Sánchez, signaren l'any 1934 un manifest on es comprometien a compondre música d'arrel i esperit valencians. Acte simbòlic que pot considerar-se com un dels primers intents de nacionalisme musical valencià. A nivell local també destacà com organista, director de la coral, col·laborador habitual de la banda de música, historiador i cronista oficial de la ciutat de Castalla. Per aquest motiu, les regidories de Cultura i Patrimoni Cultural del MI Ajuntament de Castalla i el SMPC –amb la col·laboració de l'Agrupació Musical "Santa Cecília" i la Capella de l'Assumpció de Castalla–; han organitzat una sèrie d'actes que tindran lloc als mesos de novembre i desembre de 2012. Conferències, música de cambra, música de banda i música coral –[programa d'actes complet](#)³¹– formaran part d'aquest merescut homenatge al gran músic castallut.

³¹ Més informació a: <http://bit.ly/UE5n8V>.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla

1912 - 2012
centenari

Emilio Valdés Perlasià

AUDITORI	16 Nov.	20:00h	JOSÉ PASCUAL HERNÁNDEZ FARINÓS (Conferència)
AUDITORI	17 Nov.	20:00h	JAUME RICO CUENCA (Concert de Guitarra)
AUDITORI	18 Nov.	20:00h	BELÉN DOMÉNECH ESTEVE (Concert de Piano)
AUDITORI	21 Nov.	20:00h	JOSÉ RAFAEL PASCUAL VILAPLANA (Conferència)
AUDITORI	23/24 Nov.	20:00h	AGRUPACIÓ MUSICAL SANTA CECÍLIA (Concert)
AUDITORI	14 Des.	20:00h	FRANCISCO AMAYA MARTÍNEZ (Conferència)
ESGLÈSIA	23 Des.	19:00h	CAPELLA DE L'ASSUMPCIÓ DE CASTALLA (Concert Coral)

Organitzadors:
Regidories de Cultura i Patrimoni Cultural del MI Ajuntament de Castalla
Servei Municipal de Patrimoni Cultural de Castalla

Col·laboren:
Agrupació Musical "Santa Cecília" de Castalla
Capella de l'Assumpció de Castalla

Figura 19. Cartell amb els actes d'homenatge a Emilio Valdés Perlasià.

I.5.9. Normalització de textos webs

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada.
- **Data d'execució:** 2012.

- **Descripció:** El SMPC va iniciar l'actualització dels continguts històrics i de patrimoni culturals presents a les diferents pàgines webs i blocs adscrits a l'Ajuntament de Castalla. L'objectiu d'aquesta iniciativa era que la gent pogués conèixer d'una manera senzilla, però rigorosa i sense errades, el nostre passat més llunyà i recent; així com alguns testimonis del mateix que encara es conserven. A la pàgina oficial de l'Ajuntament ja es troba informació actualitzada sobre el Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla, concretament sobre el castell, tant en [castellà](#)³² com en [valencià](#)³³. També s'ha elaborat una síntesi històrica de la població, que podeu consultar al bloc del SMPC (punxeu [ací](#)³⁴).

1.5.10. Inclusió del Castell de Castalla al portal de turisme arqueològic Arqueotur (làm. 43)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada.
- **Data d'execució:** 2012.
- **Descripció:** El portal [Arqueotur](#)³⁵, és un projecte internacional coordinat per la [Universitat de Barcelona](#)³⁶ i la xarxa IBERTUR, amb la finalitat de desenvolupar accions per a la promoció i comercialització del turisme arqueològic. D'aquesta manera totes les persones interessades en aquest tipus de turisme, tenen un lloc de referència amb informació útil per a planificar la seua visita: horaris, accessos, serveis, etc., que en el cas del Castell de Castalla es pot veure [ací](#)³⁷. La fortificació és l'únic castell de la província d'Alacant que apareix al portal, que també recull informació d'altres jaciments arqueològics com La Alcudia (Elx) i la Illeta dels Banyets (El Campello); i museus com el Museu Arqueològic Provincial d'Alacant-MARQ. És, en definitiva, una aposta més per la difusió del nostre patrimoni cultural, encara no suficientment valorat en un territori en el que predomina el turisme de sol i platja.

³² Més informació a: <http://bit.ly/UEBIfG>.

³³ Més informació a: <http://bit.ly/XS1For>.

³⁴ Més informació a: <http://bit.ly/XqtORv>.

³⁵ Més informació a: <http://www.arqueotur.org>.

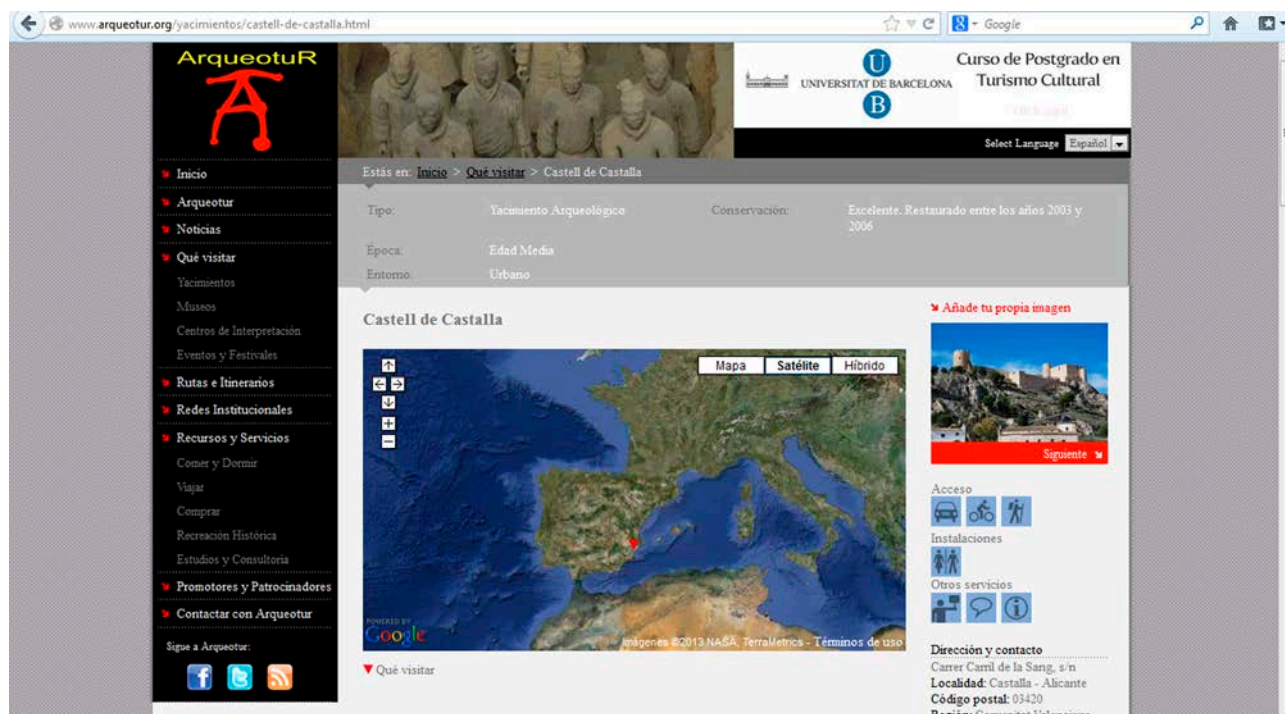
³⁶ Més informació a: <http://bit.ly/y96icT>.

³⁷ Més informació a: <http://bit.ly/12w7Q7q>.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepacastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla

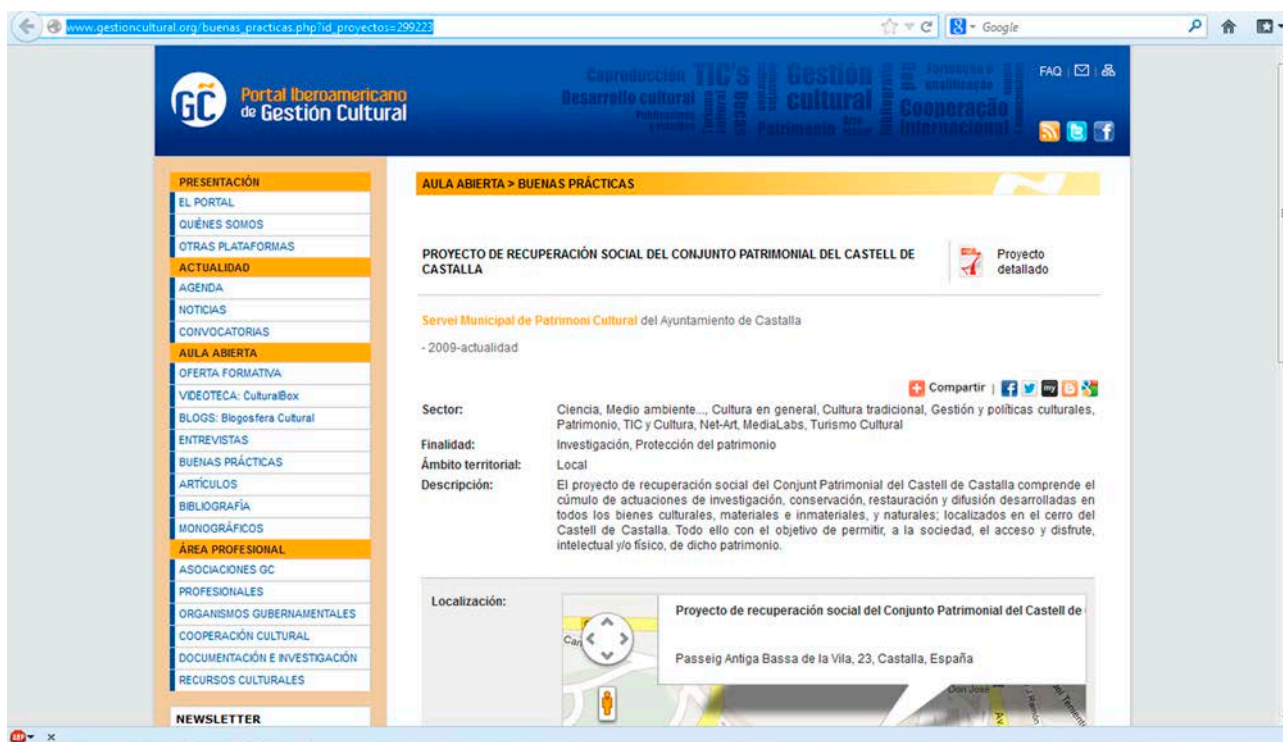
Làmina 43. Vista del portal Arqueotur amb informació del Castell de Castalla.

I.5.11. Publicació del *Projecte de recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla* al Portal Iberoamericano de Gestión Cultural (làm. 44)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada.
- **Data d'execució:** 2012.
- **Descripció:** El [Portal Iberoamericano de Gestión Cultural](http://www.iberocultural.org/)³⁸, és una “plataforma online al servicio de los profesionales de la cultura que recopila y facilita el acceso gratuito a recursos digitales relacionados con la gestión y las políticas culturales. Este proyecto, iniciado en el año 2000, pretende contribuir a la construcción y desarrollo del espacio cultural iberoamericano, al incluir y potenciar iniciativas procedentes tanto de la Península Ibérica como de América Latina u otros países”.

³⁸ Més informació a: <http://bit.ly/VCsfFj>.

Donada la seua importància es va publicar a la secció de [Buenas prácticas](#)³⁹, amb altres 48 projectes de l'àmbit iberoamericà, principalment, un xicotet dossier sobre el [Projecte de recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla](#)⁴⁰. Aquest projecte, impulsat per l'Ajuntament de Castalla mitjançant la Regidoria i el SMPC, en el qual participen 20 investigadors i professionals comprèn les actuacions d'investigació, conservació, restauració, didàctica i difusió que es desenvolupen en tots els béns culturals, materials i immaterials, i naturals; localitzats en el turó del Castell de Castalla. Tot això amb l'objectiu de permetre, a la societat, l'accés i gaudi, intel·lectual i/o físic, d'aquest patrimoni.

Làmina 44. Vista del Portal Iberoamericano de Gestión Cultural amb informació del Projecte de recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla.

I.5.12. Visita guiada al Grup de Danses i Cançons (làm. 45)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada.

³⁹ Més informació a: <http://bit.ly/12wer1J>.

⁴⁰ Més informació a: <http://bit.ly/UkcrVA>.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

- **Data d'execució:** 3 de novembre de 2012.
- **Descripció:** El personal del SMPC va a acompanyar als membres del [Grup de Danses i Cançons de Castalla](#)⁴¹ i de [l'Associació Cultural Los Charcones](#)⁴² al [Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla](#). Allà van visitar el castell, i elements de la vila com l'Ermita de la Sang i l'aljub. També es van visitar altres edificis emblemàtics del poble com l'església parroquial de la Mare de Déu de l'Assumpció.

Làmina 45. Visitants del Grup de Danses i Cançons de Castalla i de l'Associació Cultural *Los Charcones* al Castell de Castalla.

⁴¹ Més informació a: <http://bit.ly/XqLXPk>.

⁴² Més informació a: <http://bit.ly/VJXgro>.

I.5.13. Inclusió en la *Ruta de Castillos del Vinalopó* (fig. 20)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada.
- **Data d'execució:** 2012.
- **Descripció:** En col·laboració amb l'Oficina de Turisme de Castalla s'ha inclòs al Castell de Castalla en la [Ruta de los Castillos del Vinalopó](#)⁴³. Aquesta agrupa als castells i palaus de [Banyeres de Mariola, Biar, Castalla, Villena, Sax, Elda, Petrer, Novelda i Elx](#)⁴⁴. Es tracta d'un projecte liderat per [l'Institut Universitari d'Investigacions Turístiques de la Universitat d'Alacant](#)⁴⁵ i el Patronat Provincial de Turisme de la Costa Blanca; que també contempla la creació d'un club de producte de turisme cultural. L'objectiu del mateix, segons els seus promotors, és "*sentar las bases para el impulso definitivo de un eje de clave para la vertebración territorial turística del espacio de la Costa Blanca que, a partir de la creación de un posible [Club de Producto de Turismo Cultural](#)⁴⁶, sea capaz de dinamizar una ruta emblemática para Alicante, la Ruta de los Castillos del Vinalopó*". Es tracta d'una iniciativa molt interessant per al desenvolupament turístic dels territoris del Vinalopó i la Foia de Castalla; però també per a l'establiment de sinèrgies entre les pròpies àrees d'un ajuntament, cas de patrimoni cultural i turisme; i amb altres per a municipis amb serveis municipals de patrimoni cultural i/o oficines de turisme, cas de Petrer, Villena o Banyeres de Mariola, que gestionen fortificacions. Aquesta és una manera molt bona, i barata, de conèixer com es gestionen altres castells, els reptes que comporta dita gestió i el seu aprofitament social, entre altres qüestions. I en aquest camp Castalla pot jugar un paper fonamental, perquè és un exemple destacat i molt interessant de gestió d'espais fortificats en municipis de grandària mitjana a la província d'Alacant.

⁴³ Més informació a: <http://bit.ly/UxAanM>.

⁴⁴ Més informació a: <http://bit.ly/UFmJSJ>.

⁴⁵ Més informació a: <http://bit.ly/fnSzgj>.

⁴⁶ Més informació: <http://bit.ly/14G35qo>.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla

Figura 20. Ruta de los Castillos del Vinalopó.

I.5.14. Presentació de la guia de visita del Castell de Castalla (làm. 46)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada.
- **Data d'execució:** 28 de desembre de 2012.
- **Descripció:** A finals d'any es va presentar la nova guia de visita del Castell de Castalla, fruit de la col·laboració entre les regidories de Patrimoni Cultural i Turisme de l'Ajuntament de Castalla. L'acte va contar amb la presència de Maria Teresa Gimeno Piña, Alcaldessa-Presidenta del MI Ajuntament de Castalla, i de Lusa Monllor Mollà, Regidora de Patrimoni Cultural. Així com dels tècnics en patrimoni cultural i turisme, Juan Antonio Mira Rico i Andrés Ruiz Sánchez; que van ser els encarregats de desgranar les característiques de la mateixa. Amb les seues 24 pàgines a tot color la guia aspira a ser una eina que, complementa el treball del guia cultural i, permeta als visitants saber més de la fortificació. Aquesta nova edició també es troba en tres llengües –castellà, valencià i anglès–; i repeteix l'estructura de l'anterior: contextualització històrica, explicació del procés de recuperació social, itinerari de visita amb informació de cadascuna de les parades que el conformen i fitxa tècnica. Però també incorpora una sèrie de millores que recullen en la mesura del possible els avanços que ha produït la investigació des de l'any 2007 i els comentaris i suggeriments d'especialistes i usuaris.

Làmina 46. Presentació de la guia de visita del Castell de Castalla.

I.6. Formació (làm. 47)

- **Número d'expedient de l'Ajuntament de Castalla:** Sense número d'expedient.
- **Estat:** Executada.
- **Data d'execució:** 2012.
- **Descripció:** La gestió del nostre patrimoni cultural és un repte apassionant que també pot servir per a completar la formació dels joves estudiants. En aquest sentit, el SMPC va contar amb dos joves en pràctiques: María Nadal Edo i Amparo Córdoba Serrano, veïnes d'Alcoi, i estudiants del cicle formatiu de grau superior en animació sociocultural impartit en el [CIPFP Batoi d'Alcoi](#). Sens dubte aquesta va ser una bona notícia, entre altres, per les següents raons:
 - Va ser una prova de l'interès que desperta la tasca que desenvolupa el SMPC entre la nostra societat.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

- o Es va comptar, de manera gratuïta, amb dos persones que van aportar els seus coneixements per a gestionar els nostres béns culturals.
- o Es va complementar i enriquir la formació de dos persones amb estudis claus per a gestionar el nostre patrimoni cultural.

Làmina 47. Amparo i María en acció.

1.7. Atenció a empreses i professionals

Des del SMPC s'han atès diverses consultes d'empreses i professionals relacionades amb el patrimoni cultural.

I.8. Tasques administratives

Dins de les tasques administratives habituals destaca la realització d'informes d'obra menor i major, la redacció d'informes tècnics i la supervisió de les actuacions que es realitzen en el patrimoni cultural local.

II. Consideracions finals

II.1. Aspectes generals

L'exercici 2012 s'ha inserit en una situació econòmica difícil, però amb un pressupost ajustat –i menor que en anys anteriors– la Regidoria i el Servei Municipal de Patrimoni Cultural han desplegat una intensa activitat que ha permès la millora substancial de la gestió del patrimoni cultural de Castalla –a més de la seua normalització. En aquesta línia s'han incrementat les actuacions realitzades. A més, s'han diferenciat en dos apartats les actuacions de didàctica i difusió –abans englobades en l'apartat de difusió– i s'ha creat un nou apartat dedicat a formació (fig. 21).

Actuacions	Tipus						Total
	I ⁴⁷	C ⁴⁸	R ⁴⁹	D ⁵⁰	D ⁵¹	F ⁵²	
2009 (març/desembre) ⁵³	1	4	0	0	2	0	7
2010 ⁵⁴	3	7	1	0	8	0	19
2011 ⁵⁵	5	6	3	0	12	0	26
2012 ⁵⁶	3	6	0	3	14	1	27
Total	12	23	4	3	36	1	69

Figura 21.

Per a poder continuar amb aquesta tasca, és necessari el manteniment pressupostari d'aquesta regidoria, per a poder continuar, i consolidar definitivament, el treball iniciat en l'any 2009 en favor del nostres béns culturals.

S'ha complit la major part del pla de treball dissenyat per a l'any 2012, no obstant han quedat per realitzar algunes actuacions que seran objecte del pla de treball de l'any 2013. Les actuacions que han quedat pendents són:

⁴⁷ Investigació.

⁴⁸ Conservació.

⁴⁹ Restauració.

⁵⁰ Didàctica.

⁵¹ Difusió.

⁵² Formació.

⁵³ En aquest quadre no computen les actuacions referides a l'atenció d'empreses i particulars, així com les tasques administratives.

⁵⁴ Ídem.

⁵⁵ Ídem.

⁵⁶ Ídem.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

- La col·locació, a la secció històrica de l'Arxiu Municipal de Castalla, d'un sistema de climatització mòbil que permeta mantenir la temperatura correcta (17-18°), sense canvis bruscs.
- Difondre *on-line* la documentació de la secció històrica de l'arxiu digitalitzada. S'han d'aprofitar les possibilitats de xarxa per a posar a l'abast de la gent, de manera gratuïta o mitjançant un pagament, la secció històrica de l'Arxiu Municipal de Castalla que es troba digitalitzada. A més de donar un important servei, en cas de pagament, s'aconseguirien recursos econòmics que es destinarien a la conservació dels documents de l'arxiu municipal
- Iniciar l'inventari i catalogació dels fons museogràfics cedits per En Federico José Cerdá Bordera i En José Durá Bellot, per a crear el futur museu d'història de la comarca de la Foia de Castalla; i que fins ara no han pogut ser realitzats per la falta de hores de treball.
- Millorar la coordinació entre el SMPC i l'àrea d'Urbanisme en tot el tema d'obres que puguen afectar al patrimoni cultural de Castalla. I per això és necessari estar informats de forma continuada per a actuar, en cas necessari, a temps i evitar posteriors lamentacions.

L'any 2013 és continuarà amb la línia de treball dels anys precedents amb la realització de diverses actuacions:

- **Arxiu Municipal de Castalla.** Ací es treballarà en dos vessants. La conservació, mitjançant la instal·lació d'un climatitzador per a controlar la temperatura, i la difusió mitjançant la publicació *on-line* de dels fons digitalitzat. A més, també s'intentarà la incorporació d'estudiants en pràctiques que, a més de formar-se, col·laboren en l'inventari i catalogació dels documents de l'Arxiu Municipal de Castalla.
- **Fons museogràfics.** Iniciar l'inventari i catalogació dels fons documentals cedits per En Federico José Cerdá Bordera i En José Durá Bellot. En funció dels recursos, es plantejarà la possibilitat de realitzar una mini exposició temporal amb alguns dels objectes més destacats.

- **Projecte de recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla.** Continuaran els treballs de recuperació d'aquest important bé patrimonial.
- **Col·laboració amb altres regidories i àrees municipals.** A més de la col·laboració amb l'àrea d'Urbanisme aquesta s'estendrà a regidories com la de Manteniment Urbà, Medi Ambient o Turisme.
- **Creus de la Pedrera i de Penadesa.** Seguiran els treballs de recuperació d'aquests importants bens patrimonials que es centraran, sobretot, en donar-les a conèixer a la societat.
- **Programa de difusió patrimonial.** Es continuarà amb aquesta iniciativa que tant bona acollida té. A més, s'intentarà ampliar-la a més béns patrimonials.

II.2. Investigació

- S'ha continuat el [Projecte de recuperació social del Conjunt Patrimonial del Castell de Castalla](#)⁵⁷, excel·lent exemple de com un ajuntament pot impulsar projectes de gestió patrimonial, dinàmics, interdisciplinaris i productius; que s'ha presentat i donat a conèixer en diversos fòrums especialitzats.

II.3. Conservació

- Ha continuat el procés de normalització patrimonial i s'ha participat activament en les obres realitzades sobre els nostres béns culturals.
- S'ha continuat amb la recuperació social⁵⁸ de la secció històrica de l'Arxiu Municipal de Castalla. Les actuacions s'han orientat a situar en els valors recomanats per a la conservació òptima dels documents (17-18º de temperatura i 50-60% de humitat relativa); les condicions ambientals de la sala que acull la secció històrica:
 - La posada en marxa d'un deshumidificador, combinat amb la utilització de mesures com la ventilació de l'estança, ha permès situar els nivells d'humitat en paràmetres idonis en la major part de l'any:
 - La humitat mitjana durant l'any 2012 ha sigut de 57,56%, mentre que l'any 2011 va ser de 66,16% (fig. 8).

⁵⁷ Més informació a: <http://bit.ly/UkcrVA>.

⁵⁸ Entesa com les actuacions portades a terme en els béns integrants del patrimoni, que permeten a la societat l'accés i gaudi, intel·lectual i/o físic d'aquests béns.

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
<http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla>

- La humitat mitjana durant els mesos de febrer (56,66%), abril (58,55%), juny (58,62%), juliol (57,53%), agost (55,71%), octubre (58,78%), novembre (53,25%) i desembre (57%), ha romàs dins dels marges recomanables (50-60%) (figs. 6 i 7).
- La humitat mitjana durant els mesos de gener (64,63%), març (60,80%) i maig (60,88%) ha superat els marges recomanables (figs. 6 i 7).
- La humitat mitjana durant el més de setembre (48,90%) no ha arribat als marges recomanables – per davall del 50% (figs. 6 i 7).
- La humitat màxima registrada, 67,20%, va tenir lloc el dia 18 de gener (fig. 9). L'any 2011 la humitat màxima registrada va ser de 78,70%.
- La humitat mínima registrada, 44,50%, va tenir lloc el dia 08 de febrer (fig. 10). L'any 2011 la humitat mínima registrada va ser de 37,40%.
- S'han controlat i reduït les variacions brusques d'humitat que poden afectar seriosament als fons documentals, perquè quan les condicions ambientals arriben al 70% d'humitat relativa, s'accelera el creixement dels fongs nocius per als documents.
- La temperatura mitjana durant l'any 2012 ha sigut de 16,02°, mentre que l'any 2011 va ser de 18,33° (fig. 3). Si l'any passat superava lleugerament els límits recomanats, enguany no arriba. No obstant s'ha de tenir en compte una qüestió molt important. La mitjana no és fruit d'una temperatura constant, sinó de variacions brusques que, com en el punt anterior, poden afectar seriosament als documents.
- Aquesta situació també es reproduïx en les temperatures màximes (24,10°), i mínimes (11,20°).
- La temperatura mitjana no ha romàs dins dels marges recomanables (17-18°) cap mes (figs. 1 i 2).

- La temperatura mitjana durant els mesos de juny (20,91°), juliol (24,12°), agost (25,66°), setembre (21,85°) i octubre (19,49°), ha superat els marges recomanables (figs. 1 i 2).
 - La temperatura mitjana durant els mesos de gener (9,8°), febrer (6,31°), març (10,52°), abril (12,40°), maig (16,37°), novembre (15,03°) i desembre (10,40°); no ha arribat als marges recomanables –per davall de 17° (figs. 1 i 2).
 - La temperatura màxima registrada, 26,30%, va tenir lloc el dia 27 d'agost (fig. 4). L'any 2011 la temperatura màxima registrada va ser de 24,10%.
 - La temperatura mínima registrada, 4,50°, va tenir lloc el dia 09 de febrer (fig. 5). L'any 2011 la temperatura mínima registrada va ser de 11,20°.
- S'ha continuat amb la recuperació social de la secció històrica de la Creu de la Pedrera, al temps que s'ha iniciat la recuperació social de la Creu de Penadesa (en els dos casos amb bons resultats).

II.4. Didàctica

- Ha continuat el recolzament, tant d'assistència de públic com de les opinions rebudes, als tallers arqueològics per a xiquets que a l'any 2012 es van diversificar i van passar a denominar-se tallers històrics.
- Els tallers de manualitat sols han tingut èxit entre el públic infantil. Per això si es tornen a organitzar o s'han de centrar únicament en aquest col·lectiu o replantejar-los per a fer-los més atractius per als joves.

II.5. Difusió

- S'ha produït un augment del nombre de participants (263) del [Programa de difusió patrimonial *El Castell de Castalla als centres educatius. Els centres educatius al Castell de Castalla*](#); respecte a l'any 2011 (250). A més s'ha estès als alumnes del Centre Municipal de Formació de persones adultes de Castalla.
- Algunes de les actuacions realitzades han aparegut publicades als mitjans de comunicació de caràcter provincial (Diario Informacion), comarcal (Escaparate) i local (Diari de Castalla).
- Ha continuat la consolidació de la presència a Internet, mitjançant el bloc i la xarxes social Twitter i Facebook. El bloc ha experimentat una considerable millora a nivell de continguts i accessibilitat. Entre les millores realitzades, destaquen les següents:

SERVEI MUNICIPAL DE PATRIMONI CULTURAL DE CASTALLA

Passeig Antiga Bassa de la Vila, 23 – 03420 Castalla (Alacant).
Tel.: 965 560 028. Ext. 2047 – 687 776 249. Correu electrònic: patrimoniocultural@castalla.org. Pàgina web:
www.arepaccastalla.wordpress.com. Twitter: @CastallaCHP. Facebook:
http://www.facebook.com/SMPatrimoniCulturalCastalla

- Creació d'onze noves categories –[1812-2012 / 1813-2013](#), [Castalla Museu](#), [Coneixes la teua història?](#), [Creu de la Pedrera](#), [Creu de Penadesa](#), [Danses](#), [Enllaços](#), [Servei Municipal de Patrimoni Cultural](#), [Tallers](#) i [Xarxes socials](#).
- Connexió amb la xarxa social Facebook.

L'any 2012 ha sigut el del creixement espectacular del bloc, amb un augment de les entrades publicades⁵⁹; dels visitants⁶⁰; i dels subscriptors (de 12 a 40).

- A Twitter s'ha arribat als 400 tweets publicats i s'han arribat als 172 seguidors. Bona acollida entre la gent, sobre tot entre el públic més jove.
- El primer any del SMPC a Facebook ha sigut molt positiu. Ha tingut bona acollida entre la gent (185 seguidors) i ofereix opcions –com publicar vídeos–que no tenen les altres xarxes socials ni el bloc.
- S'ha realitzat una gran tasca de difusió dels resultats del treball d'investigació que s'han dut a terme, mitjançant la publicació d'articles, la participació i/o organització de congressos, seminaris, conferències i presentacions i la publicació de continguts web. A més, també s'ha donat a conèixer el nostre patrimoni cultural a distints col·lectius, com el Grup de Danses i Cançons de Castalla. Totes aquestes actuacions s'han de mantenir i potenciar.
- La participació en el centenari d'Emilio Valdés ha servit per a començar a treballar amb béns culturals, cas de la música, als quals fins ara no se'ls havia prestat atenció. Aquest fet obri un ventall de possibilitats en un municipi com Castalla, que té una gran tradició musical.
- La inclusió del Castell de Castalla al portal turisme arqueològic Arqueotur i la Ruta dels Castells del Vinalopó, ha permès donar un nou impuls a la promoció turística de la fortificació. Promoció que, sens dubte, s'ha de continuar.

⁵⁹ Vore figura 13.

⁶⁰ Vore figura 14.

- S'han millorat els continguts de caràcter històric i patrimonial de les webs municipal, que ara es troben lliures d'errades històriques i es troben a disposició de totes i tots.

II.6. Formació

- La incorporació d'estudiants en pràctiques ha obert una nova dimensió a les tasques del SMPC: la formació. En aquest sentit són moltes les possibilitats de treball que ofereix aquest camp que s'han d'aprofitar en benefici de la gestió del nostre patrimoni cultural i de la formació dels estudiants.